

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep.
0030 Oslo

Til: Eldrid Nordbø

Postboks 8132 Dep.
0033 OSLO

Besøksadresse: H. Heyerdahls gate 1
Telefon: 22 40 09 00
Telefaks: 22 40 09 99

post@konkurransetilsynet.no

Deres ref.: 2000/264

Vår ref.: MK2 691 KJET
Saksnr.: 2000/192

Dato: 14. april 2000

Høring NOU 2000:1 Et kvotesystem for klimagasser

Konkurransetilsynet viser til Miljøverndepartementets høringsbrev 31. januar 2000 om NOU 2000:1 Et kvotesystem for klimagasser.

Kvoteutvalget har i sin rapport utredet et kvotesystem for handel med klimagasser. Konkurransetilsynet vil her kommentere enkelte av de betraktninger som utvalget har gjort ut fra et samfunnsøkonomisk og konkurransemessig perspektiv. Vi vil også kommentere enkelte spørsmål vedrørende forholdet til konkurranselovgevingen.

1. Økonomiske vurderinger

Den forpliktelsen Norge har påtatt seg gjennom Kyotoprotokollen gir Norge rettigheter til å slippe ut en bestemt mengde klimagasser. Disse utslippsrettighetene omtales som kvoter og er i utgangspunktet fellesskapets eiendom. Den norske staten forvalter kvotene og kan fordele dem videre til aktuelle aktører.

Konkurransetilsynet er i hovedtrekk enig i mange av de betraktninger som er gjort om hvordan kvotene kan allokeres på en hensiktsmessig måte. Vi vil imidlertid kommentere enkelte av de forslagene som er kommet frem om tildeling av kvoter og kvotenes omsettelighet.

1.1. Generelt om effektiv utnyttelse av landets utslippsrettigheter for klimagasser

Hovedformålet med å etablere et system for handel med klimakvoter er å fremme en optimal allokering av utslippsrettigheter slik at Norge kan oppfylle sine forpliktelser i henhold til Kyotoavtalen på en kostnadseffektiv måte.

Ved siden av å komme med forslag til utforming av kvotehandelsystemet drøfter utvalget andre virkninger av en slik ordning for norsk økonomi, spesielt om den del av industrien som hittil har vært fritatt for CO₂-avgifter skal særbehandles, og hvordan dette eventuelt kan gjøres.

Et mindretall i Kvoteutvalget anbefaler *"at gratis tildeling av kvoter blir et tilbud som blir en del av systemets praktiske implementering for den del av industristrukturen som i utgangspunktet er fritatt for CO₂-avgifter"*.¹ Av hensyn til den utslippsintensive industrien som møter internasjonal konkurranse mener disse medlemmene at gratiskvoter er et nødvendig tiltak inntil andre land innfører tilsvarende utslippskostnader for industrien. Dette mindretallet foreslår derfor gratiskvoter som dekker 95 prosent av denne industriens 1990-utslipp.

Ved fordeling av utslippstillatelser er det vårt prinsipielle syn at når miljøfaglige hensyn er tatt, bør ytterligere konkurransebegrensninger unngås slik at konkurranse i markedet kan bidra til å fremme kostnadseffektive løsninger og dermed effektiv bruk av samfunnets ressurser. Dette innebærer blant annet at det bør være konkurranse om hvem som skal benytte utslippskvoter, slik at utslippsrettighetene allokeres dit hvor de har størst verdi.

For at de forpliktelsene Norge har påtatt seg i henhold til Kyoto-protokollen skal kunne innfris til lavest mulig kostnader, er det viktig at utslippstillatelsene er fritt omsettelige. Først når kvotene er omsettelige, kan de som har relativt høye direkte renskostnader og/eller liten verdi av å kunne slippe ut, selge kvoter til dem som har relativt lave direkte renskostnader og/eller høy verdi av å kunne slippe ut. På den måten "flyttes" utslippene fra de stedene hvor det er liten gevinst av utslippsreduksjon til de stedene hvor det er større gevinst av utslippsreduksjon. I likevekt i et effektivt fungerende kvotemarked vil fordelingen av utslippene være samfunnsøkonomisk optimal. Samtidig fastlegges de samlede utslippene direkte av myndighetene gjennom det samlede antall kvoter som deles ut.

Muligheten åpnes også for at Norge kan kobles sammen med andre lands markeder. Med fri bevegelse av utslippstillatelser også over landegrensene, vil forutsetningene ligge godt til rette for effektiv omsetning av kvoter.

Konkurransetilsynet støtter flertallet i utvalget som anbefaler at alle betaler full markedspris for utslippskvoter og at det dermed ikke bør tildeles gratiskvoter til noen del av industrien. En slik praksis virker konkurransenøytralt overfor bedrifter med ulik grad av historiske utslipp og er i tråd med prinsippet om at forurenser skal betale. Det er også med på å forhindre at staten mister inntekter som må erstattes av andre og effektivitetshemmende skatter og avgifter.

1.2. Tildeling av gratiskvoter

Utvalget er i sitt mandat pålagt å utrede et system for gratis tildeling av kvoter. Utvalget nevner følgende grunner for å tildele gratiskvoter: norske bedrifters konkurranseevne, omstillinger, karbonlekkasje, distriktspolitiske hensyn og mulige imperfeksjoner i kapitalmarkedet.

---

¹ NOU 2000:1 punkt 1.6.

Konkurransetilsynet vil peke på at det kan være en motstrid mellom det å innføre kvoter for å redusere utslipp, og det å ønske at reguleringen gjennom kvoter skal innrettes slik at næringsstrukturen bevares. Det kan være vanskelig å oppnå to så ulike målsettinger ved hjelp av ett og samme virkemiddel.

Konkurransetilsynet er derfor enig med utvalgets flertall i at tildeling av gratiskvoter er lite treffsikkert for å dempe uheldige virkninger av nødvendige næringsomstillinger. Utvalget viser også til beregninger som tyder på at gratiskvoter vil være et særdeles kostnadskrevende virkemiddel for å opprettholde sysselsettingen i berørte næringer. Vi slutter oss derfor til utvalgets flertall som mener at det bør vurderes andre virkemidler enn gratiskvoter dersom det anses som ønskelig å motvirke konsekvenser av et kostnadseffektivt kvotesystem.

I sin drøfting av hvordan eventuelle gratiskvoter bør fordeles, har utvalget definert fire ulike hovedtyper av tildelingsformer:

- A. Ubetinget tildeling basert på historiske utslipp.
- B. Som A, men gratiskvotene kan ikke omsettes.
- C. Tildeling basert på historiske utslipp, betinget av "ikke nedleggelse" eller "minimum produksjonsnivå".
- D. Aktivitetskorrigert tildeling.

Tildeling av fritt omsettelige gratiskvoter uten betingelser (alternativ A) gir mottakeren incitament til å videreselge kvotene dersom markedsprisen på kvoten er høyere enn bedriftens gevinst av å benytte kvoten selv. En slik kvotefordeling vil dermed bidra til effektiv allokering av samfunnets utslippsrettigheter.

Betingelsesløs tildeling av fritt omsettelige kvoter vil imidlertid ikke hindre nedleggelse. Å dele ut gratiskvoter uten betingelser vil ha samme virkning som om man delte ut andre typer omsettelige verdipapirer, for eksempel aksjer. Det kan ikke forventes at industrieierne vil bruke disse verdipapirene til å dekke underskudd i sine industriforetak for å sikre videre drift.

Tildeling av ikke-omsettelige kvoter (alternativ B) til utsatt industri vil derimot virke bevarende på eksisterende industristruktur. Ikke-omsettelige kvoter er imidlertid lite kostnadseffektivt, siden bedriftene på marginen ikke vil ha kostnader forbundet med utslipp. Når kvotene gjøres ikke-omsettelige, allokeres derfor ikke utslippstillatelsene dit de har størst verdi.

Utvalget har også drøftet muligheten for å tildele fritt omsettelige gratiskvoter betinget av "ikke nedleggelse" eller "minimum produksjonsnivå" (alternativ C). Men også slike gratiskvoter forhindrer at utslippsreduksjoner skjer kostnadseffektivt. Fordi CO₂-utslipp foreløpig ikke lar seg rense bort innenfor normale økonomiske rammebetingelser, må utslippsreduksjoner for en stor del skje gjennom endringer i både produksjons- og forbruksmønstre. Å gripe inn med betinget tildeling av gratiskvoter for å hindre nedleggelse av bedrifter, vil medføre at utslippsreduksjoner skjer på en samfunnsøkonomisk dyrere måte.

Ettersom hensikten med gratiskvotene er å bidra til å dempe eller utsette innskrenkninger og nedleggelse, har utvalgets flertall anbefalt at gratiskvoter gjøres ikke-omsettelige. Konkurransetilsynet finner det vanskelig å støtte en slik anbefaling. Vår prinsipielle oppfatning er at eventuelle gratiskvoter bør være fritt omsettelige. Det er imidlertid liten grunn til å tro at betingelsesløs tildeling av gratiskvoter vil hindre innskrenkninger og nedleggelse i industrien. Vår konklusjon blir derfor at gratis tildeling av kvoter ikke kan anbefales i noen form for å oppnå målsetninger om bevaring av eksisterende industristruktur. Slike målsetninger er vanskelig å forene med målsetningen om innfrielse av Kyoto-protokollens forpliktelser til lavest mulige kostnader.

1.3. Om markedet for klimakvoter

Konkurransetilsynet er enig med utvalget i at det kan overlates til markedet selv å finne den omsetningsformen som er best egnet. I et fritt internasjonalt kvotemarked vil det sannsynligvis både oppstå kvotebørser og være en rekke aktive meglere. Disse vil trolig sørge for at omsetningen skjer effektivt og tilføre markedet tilstrekkelig informasjon om priser. Tilsynet støtter forslaget om at staten ikke oppretter en kvotebørs. Dette er under forutsetning av at det ikke legges begrensninger på internasjonal handel med kvoter.

Dersom det ikke blir etablert et fritt internasjonalt marked, kan det være behov for å vurdere om myndighetene bør ha en mer aktiv rolle i utformingen av annenhåndsmarkedet. Dette bør imidlertid ses i lys av hvilke begrensninger det vil være på markedet og hvordan myndighetene kan håndtere disse.

Hensynet til å etablere et effektivt marked, inklusive hensynet til å begrense risikoen for utnyttelse av markedsrett i kvotemarkedet, taler for å la kvotemarkedet være åpent for alle, både norske og utenlandske aktører. Konkurransetilsynet støtter forslaget om at markedet også bør åpnes for ikke-kvotepliktige aktører. Dette innebærer at både "tradere" (de som handler kvoter ut fra fortjenestehensyn), privatpersoner og organisasjoner kan kjøpe kvoter. Dersom markedet åpnes for aktører som ikke er kvotepliktige, vil markedet bli større, og mulighetene for misbruk av markedsrett vil kunne reduseres. Effektiviteten i markedet vil dermed kunne øke.

2. Forholdet til konkurranselovgivningens forbudsbestemmelser

2.1. Innledning

Kvoteutvalget drøfter forskjellige sider ved utformingen av et kvotesystem basert på auksjoner. Når det gjelder forholdet til konkurranselovgivningen, fremgår det at forskjellige elementer ved et kvotesystem kan gi incentiver til en opptreden fra aktørenes side som kan være i strid med EØS-avtalen art. 53 og 54.² Forholdet til konkurranseloven av 11. juni 1993 nr. 65 (krll.) er derimot ikke behandlet. Dette er imidlertid gjort i en egen utredning av professor Hans Chr. Bugge og vit.ass. Lisa Løvold (Bugge/Løvold),³ som behandler både

² Når det gjelder reglene for tildelingen av kvoter vises det til redegjørelsen under pkt. 1.3.

³ "Rettslige spørsmål ved innføring av et norsk kvotesystem for klimagasser," Institutt for offentlig rett, Universitetet i Oslo, desember 1999.

EØS-regelverket og den norske konkurranseloven. Våre kommentarer knytter seg til vurderingene av forholdet til konkurranseloven i denne utredningen.

EØS-regelverket vil ikke bli undergitt nærmere behandling. Konkurransetilsynet viser til Bugge/Løvold, og slutter seg til de vurderinger som gjøres der i forhold til EØS-reglene.

Mens reglene i EØS-avtalen er basert på et forbudsprinsipp, er konkurranseloven basert på en kombinasjon av forbuds- og inngrepshjemler. Dette innebærer at Konkurransetilsynet kan gripe inn mot handlinger som ikke rammes av forbudsbestemmelsene med hjemmel i de mer generelle inngrepsbestemmelsene. I denne sammenheng er inngrepsbestemmelsen i krrrl. § 3-10 den aktuelle hjemmel.

Bugge/Løvold konkluderer med at kvotesystemet slik det fortoner seg i dag, ikke i seg selv vil være i strid med konkurranseloven. Det er imidlertid mulig at enkelte deler av kvotesystemet vil foranledige opptreden fra deltakerne i et kvotesystem som vil kunne være i strid med konkurransereglene. Det vises i denne sammenheng til følgende situasjoner:

a) Samordnet budgivning ved auksjon og lignende

Det forutsettes at den enkelte bedrift vil måtte kjøpe kvoter og at nye virksomheter må basere sine utslipp på kjøp av slike kvoter. Ved kjøp av kvoter på auksjon kan det tenkes at virksomheter enten uttrykkelig eller stilltiende avtaler å samordne sin opptreden ved budgivning med det formål å holde kvoteprisene nede.

b) Nektelse av å selge kvoter til visse aktører

Det forutsettes også her at den enkelte bedrift vil måtte kjøpe kvoter, men at tildelingen skjer gjennom direkte kjøp fra en aktør til en annen. Bugge/Løvold viser her til situasjonen at en eller flere aktører går sammen og nekter å selge kvoter til en eller flere bestemte bedrifter.

c) Samarbeid om renseutstyr

Situasjonen det tenkes på her er hvor kvotene blir tildelt med svært strenge krav til utslippsreduksjoner. I NOU 2000:1 er det bl.a. lagt opp til et krav om utslippsreduksjon på 30 % tilknyttet eventuelle gratiskvoter til konkurranseutsatte bedrifter. Omfattende krav til rensing kan medføre at bedriftene får incentiver til å samarbeide om utslippsreduksjoner. Dersom det blir dyrt å kjøpe anlegg for å rense utslippene, kan bedriftene se det som hensiktsmessig å flytte produksjonen til samme lokaler, anvende samme produksjons- eller renseutstyr og lignende for å spare penger i forhold til om begge fortsetter å produsere for seg selv. På denne måten kan de samarbeidende bedrifter redusere sine kostnader og øke sine markedsandeler.

d) Sparing av kvoter - dominerende virksomheters bruk av markedsrett for å påvirke kvotepris

Det legges til grunn at det skal kunne være mulig å spare kvoter. Bugge/Løvold viser til at sparing av kvoter kan foranledige konkurransebegrensende atferd hos store virksomheter med store CO₂-utslipp og mange kvoter. Slike virksomheter kan i teorien bli fristet til å skape

kunstig knapphet på kvotene ved å spare, bruke og selge så få som mulig, slik at kvoteprisen stiger og de kan ta sikte på en senere økonomisk vinning ved salg.

e) Nektelse av å foreta utslippsreducerende tiltak når flere dominerende virksomheter på kvotemarkedet har adgang til dette innenfor rimelige kostnadsrammer

Det kan tenkes at to eller flere dominerende virksomheter på kvotemarkedet har så mange oppsparte kvoter at de ikke ønsker at flere skal komme inn på markedet og dermed senke kvoteprisene. De kan derfor tenkes å inngå avtale om å ikke foreta utslippsreducerende tiltak, for å forhindre at flere kvoter frigjøres for salg. Ensidige handlinger rammes ikke konkurranselovens forbudsbestemmelser. Dersom det dreier seg om to virksomheter som inngår avtale om å ikke foreta utslippsreducerende tiltak, vil det kunne sies at de gjennom en slik avtale indirekte forsøker å fastsette utsalgspriser.

Bugge/Løvold legger til grunn at det i utgangspunktet er bestemmelsene i krrl. §§ 3-1 og 3-3 om forbud mot henholdsvis prissamarbeid og markedsdeling, dispensasjonshjemmelen i krrl. § 3-9 og inngrepsbestemmelsen i krrl. § 3-10 som vil være relevante i vurderingen av et kvotesystem for utslipp av klimagasser. Konkurransetilsynet slutter seg til dette.

Nedenfor gis det en gjennomgang av enkelte definisjoner i krrl. §§ 1-2 og 1-3 samt kommentarer til anvendelsen av de norske konkurransereglene på de enkelte problemstillingene som nevnt ovenfor. Det enkelte typetilfelle behandles i forhold til både krrl. §§ 3-1 og 3-3. Deretter behandles krrl. §§ 3-9 og 3-10. Det bemerkes i denne sammenheng at det stort sett er på leddet for omsetningen videre fra bedriftene at bestemmelsene vil være aktuelle.

2.2. Konkurranseloven §§ 1-2 og 1-3

Forbudsbestemmelsene i konkurranseloven retter seg mot "ervervsdrivende" og loven omfatter etter krrl. § 1-3 ervervsvirksomhet av enhver art. Konkurranseloven § 1-2 a) definerer ervervsvirksomhet som all slags økonomisk virksomhet, varig eller leilighetsvis, som drives mot vederlag. Ervervsdrivende defineres som enhver - enkeltperson eller foretak - som driver ervervsvirksomhet. De bedrifter som skal kjøpe kvoter vil være ervervsdrivende i konkurranselovens forstand, og dette medfører at lovens ulike bestemmelser vil kunne anvendes, forutsatt at øvrige vilkår er oppfylt.

Konkurranseloven § 1-2 d) har en uttømmende definisjon av varer i henhold til konkurranseloven. Det vises her til at loven med vare mener fast eiendom og løsøre, herunder også skip, luftfartøy, gass, elektrisk kraft og andre energibærere. Tjenester på sin side er definert i krrl. § 1-2 e) som alle ytelser, herunder rettigheter, som ikke er varer.

Når det gjelder kvoter for utslipp av klimagasser, skal kvotene tildeles og omsettes som utslippssertifikater.⁴ Utslippssertifikatene har en økonomisk verdi fordi de gir rett til å slippe ut den mengden klimagasser som utslippssertifikatene lyder på. Det er nærliggende å se dette

---

⁴ Se NOU 2000:1 s. 13.

som en tillatelse eller en rettighet til utslipp. Det vil således dreie seg om en tjeneste i konkurranselovens forstand.

2.3. Vurderinger i forhold til konkurranseloven §§ 3-1 og 3-3

Konkurranseloven § 3-1 forbyr at to eller flere ervervsdrivende for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, fastsetter eller søker å påvirke priser, avanser eller rabatter bortsett fra vanlig kontantrabatt.⁵

Konkurranseloven § 3-3 forbyr på sin side at to eller flere ervervsdrivende for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, fastsetter eller søke å påvirke til markedsdeling i form av områdedeling, kundedeling, kvotefordeling, spesialisering eller kvantumsbegrensning.⁶

Konkurransetilsynet vil bemerke at de konkurranserettslige reglene vil ha størst betydning i et nasjonalt kvotemarked. I et internasjonalt kvotemarked med mange aktører vil de konkurransemessige virkningene av at for eksempel to aktører går sammen og nekter å selge kvoter til visse aktører, jf. typetilfelle b) foran, trolig være begrensende. Tilsvarende vil det i et internasjonalt marked være vanskeligere for én eller flere dominerende aktører å bruke markedsrett til å påvirke kvotepris, jf. typetilfelle d) ovenfor. Liknende synspunkt vil gjøre seg gjeldende for de andre aktuelle typetilfellene.

Typetilfelle a) **samordnet opptreden ved budgivningen,**⁷ vil i utgangspunktet ikke rammes av forbudene i krrl. §§ 3-1 eller 3-3 fordi begge forbudene retter seg mot opptreden "for salg". Dette vil være tilfelle *selv om* det dreier seg om en total avståelse fra et marked, noe som vanligvis omfattes av forbudet mot markedsdeling. Vilkåret om at det skal være "for salg" innebærer en avgrensning mot kjøp. Forbudet gjelder således ikke eventuelt samarbeid om kjøp av kvoter. Avtaler mellom kjøperne om hva de skal betale for kvotene er i utgangspunktet tillatt i motsetning til situasjonen under de vide forbudene i EØS-avtalen artikkel 53 og 54.⁸

Dersom slikt samarbeid i konkrete tilfeller eller i konkrete bransjer har skadelige virkninger for konkurransen, vil Konkurransetilsynet kunne gripe inn og forby samarbeidet i medhold av krrl. § 3-10. Atferden vil imidlertid ikke være forbudt før inngrepsvedtaket er fattet.

Avtaler om **ikke å selge kvoter til en eller flere bestemte aktører, jf. typetilfelle b)** vil i utgangspunktet ikke rammes av forbudet mot prissamarbeid i krrl. § 3-1. Det er mer nærliggende å behandle dette som en kollektiv leveringsnektelse. Det kan imidlertid gripes inn

⁵ Når det gjelder de enkelte vilkår i bestemmelsen og innholdet av disse, vises det til Bugge/Løvold.

⁶ Når det gjelder de enkelte vilkår i bestemmelsen og innholdet av disse, vises det til Bugge/Løvold.

⁷ En slik samordnet opptreden kan i forhold til krrl. § 3-1 gi seg utslag i at to eller flere konkurrerende bedrifter samordner sin opptreden når de byr på kvotene. I forhold til krrl. § 3-3 kan man tenke seg at det foreligger et samarbeid om å avstå fra å by eller kun å by inntil et visst kvantum av kvoter.

⁸ Se Ot.prp. nr. 41 (1992-93) A. Lov om konkurranse i ervervsvirksomhet (konkurranseloven). B. Lov om pristiltak, s. 50.

mot denne type avtaler i medhold av krrl. § 3-10. Slike forhold vil i utgangspunktet heller ikke rammes av forbudet i krrl. § 3-3. Konkurransetilsynet vil likevel påpeke at det i særlige tilfeller kan tenkes at slike avtaler kan rammes av markedsdelingsforbudet, dersom avtalene faktisk har som virkning eller som formål å dele markedet/markedene mellom aktørene. Det vil i disse tilfellene for eksempel kunne foreligge en markedsdeling i form av kundedeling eller områdedeling.

Avtaler om **samarbeid om renseutstyr, jf. typetilfelle c)**, vil normalt ikke rammes av forbudene i krrl. §§ 3-1 og 3-3. Dette vil typisk være produksjonssamarbeid hvor man for eksempel deler produksjonslokaler for å samarbeide om å redusere utslipp av drivhusgasser. Produksjonssamarbeid anses i utgangspunktet ikke å bli rammet av forbudsbestemmelsene. Bugge/Løvold legger til grunn at selve markedsdelingen eller prispåvirkningen i slike tilfeller vil være en for indirekte virkning av samarbeidet til at det rammes av forbudsbestemmelsene.

Konkurransetilsynet viser i denne sammenheng til omtalen av markedsdelingsforbudet i forarbeidene: *"Forbudet mot markedsdeling er knyttet til salg av varer, tjenester eller rettigheter. Det vil si at rene produksjonsavtaler, for eksempel om produksjonen skal deles mellom to eller flere ulike spesialiteter (spesialiseringsavtale), faller utenfor forbudet. Men der en produksjonsavtale også inneholder avtale om hvordan salget av det produserte kvantum skal deles, vil være i strid med lovens forbud."*⁹ Tilsvarende må gjelde i forhold til krrl. § 3-1.¹⁰

Det kan altså ikke utelukkes at produksjonssamarbeid kan ha virkninger som innebærer regulering av videresalget. Avtaler som formelt fremstår som produksjonssamarbeid kan derfor bli ansett som ulovlig samarbeid i strid med forbudsbestemmelsene.

Dersom avtaler om produksjonssamarbeid skulle ha negative virkninger på konkurransen, kan tilsynet gripe inn i medhold av krrl. § 3-10.

Samarbeid om **sparing av kvoter for å oppnå prisøkning, jf. typetilfelle d)**, vil ifølge Bugge/Løvold kunne rammes av krrl. § 3-1. Konkurransetilsynet slutter seg til denne vurderingen. En slik avtale vil også kunne rammes av markedsdelingsforbudet, fordi total avståelse fra et marked er omfattet av forbudet.

Dersom det kun er én bedrift som foretar en slik form for sparing, vil Konkurransetilsynet kunne gripe inn med hjemmel i krrl. § 3-10.

Avtaler om **nektelse av å foreta utslippsreducerende tiltak, jf. typetilfelle e)**, vil ifølge Bugge/Løvold ikke rammes av verken krrl. §§ 3-1 eller 3-3 såfremt det er snakk om ensidige handlinger. Det legges imidlertid til grunn at krrl. § 3-1 kan få anvendelse hvor to eller flere virksomheter inngår avtale om å ikke foreta utslippsreducerende tiltak. Det vil i slike tilfeller kunne sies at virksomhetene gjennom avtalen forsøker å fastsette eller å påvirke priser, dersom det kan legges til grunn at årsaken til avtalen er at de ikke ønsker at kvoteprisen skal

---

⁹ Jf. NOU 1991:27 Konkurransen for effektiv ressursbruk, s. 134.

¹⁰ Jf. Harald Evensen i Konkurranseloven med kommentarer s. 156.

synke som følge av at det gjennom utslippsreducerende tiltak vil komme flere kvoter på markedet. Konkurransetilsynet slutter seg til denne vurderingen. Vi vil påpeke at det i disse tilfellene også foreligger en avtale om kvotefordeling som kan resultere i økte priser, og som kan rammes av krrl. § 3-3.

Konkurransetilsynet vil etter omstendighetene kunne gripe inn mot slike handlinger i medhold av krrl. § 3-10.

2.4. Konkurranseloven §§ 3-9 og 3-10

Konkurransetilsynet kan med hjemmel i krrl. § 3-9 på nærmere vilkår dispensere fra lovens forbud. Selv om det beror på tilsynets skjønn om dispensasjon innvilges, så vil dispensasjon normalt gis dersom vilkårene i § 3-9 a) til d) er oppfylt. Det kan for eksempel være at en produksjonsavtale som regulerer hvordan det produserte kvantum skal deles, jf. typetilfelle c) ovenfor, har liten konkurransemessig betydning i det konkrete tilfellet. Dispensasjoner vil som oftest være tidsbegrenset til 5 år, jf. krrl. § 1-6.

Konkurransetilsynet kan i medhold av krrl. § 3-10 gripe inn mot vilkår, avtaler og handlinger dersom tilsynet finner at disse har til formål, virkning eller er egnet til å begrense konkurransen i strid med lovens formål om effektiv bruk av samfunnets ressurser, jf. krrl. § 1-1. For en nærmere eksemplifisering av de avtaler, vilkår og handlinger det kan gripes inn mot, vises det til lovteksten og redegjørelsen i Bugge/Løvold.

2.5. Oppsummering

Som redegjort for av Bugge/Løvold og ovenfor, vil Konkurransetilsynet kunne gripe inn mot flere av de formene for konkurranseskadelig atferd som kan tenkes å oppstå i et marked for kvotehandel med hjemmel i krrl. § 3-10. Konkurransetilsynet vil i denne forbindelse påpeke at inngrep i praksis som oftest retter seg mot allerede foretatte handlinger. Ordlyden i krrl. § 3-10 er i seg selv neppe til hinder for inngrep mot fremtidige handlinger, såfremt de er "egnet til å påvirke konkurransen". Det må for eksempel kunne gripes inn mot avtaler om fremtidig konkurransebegrensende atferd. Vanligvis er imidlertid dette ikke aktuelt fordi tilsynet ikke kjenner til konkurransebegrensende avtaler før de iverksettes.

Spørsmålet har særlig relevans med hensyn til et eventuelt samarbeid om kjøp mellom byderne dersom klimakvoter tildeles ved auksjoner, noe som jo ikke vil være forbudt etter konkurranseloven. Konkurransetilsynets mulighet til å gripe inn i medhold av krrl. § 3-10 er neppe tilstrekkelig til å sikre mot konkurransebegrensende atferd under en auksjon, og det bør vurderes særregulering av dette forholdet i forbindelse med utformingen av auksjonsordningen.

Bestemmelsene i konkurranseloven kan derimot komme til anvendelse på aktørenes samordnede handlinger ved den videre omsetning av kvotene.

Det er ikke fremsatt konkrete forslag til nye lover og forskrifter for regulering av kvotesystemet i NOU 2000:1. Det legges imidlertid til grunn at kvotesystemet må ha forankring i formell lov, som følge av legalitetsprinsippet.¹¹ I denne sammenheng vises det til to alternativer. Det ene er å utforme en egen lov om kvotesystemet, det andre er å innta bestemmelser om kvotesystemer i forurensningsloven. Av denne grunn foretas ingen nærmere vurdering av hvor en eventuell særregulering vedrørende konkurransesituasjonen på tidspunktet for tildelingen av kvotene bør hjemles eller innholdet av en slik bestemmelse.

Med hilsen

Birgit Løyland
seksjonssjef

Anette Halvorsen
førstekonsulent

Saksbehandler: førstekonsulent Anette Halvorsen, tlf.: 22 40 09 22
                             førstekonsulent Kjetil Tvedt, tlf.: 22 00 48 06

Kopi: Arbeids- og administrasjonsdepartementet, Konkurransopolitisk avdeling

---

¹¹ Se NOU 2000:1 s. 23 og kapittel 15.